Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

# LITERATURA ESPANYOLA MODERNA I CONTEMPORÀNIA I

Coordinació: RAMS ALBUISECH, MARIA ISABEL

Any acadèmic 2021-22

# LITERATURA ESPANYOLA MODERNA I CONTEMPORÀ... 2021-22

## Informació general de l'assignatura

| | |
|---|---|
| **Denominació** | LITERATURA ESPANYOLA MODERNA I CONTEMPORÀNIA I |
| **Codi** | 101048 |
| **Semestre d'impartició** | 1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA |
| **Caràcter** | |

| Grau/Màster | Curs | Caràcter | Modalitat |
|---|---|---|---|
| Doble titulació: Grau en Llengües Aplicades i Traducció i Grau en Filologia Hispànica | 1 | TRONCAL | Presencial |
| Grau en Filologia Hispànica | 1 | TRONCAL | Presencial |

| | |
|---|---|
| **Nombre de crèdits assignatura (ECTS)** | 6 |
| **Tipus d'activitat, crèdits i grups** | |

| Tipus d'activitat | PRAULA | TEORIA |
|---|---|---|
| Nombre de crèdits | 3 | 3 |
| Nombre de grups | 1 | 1 |

| | |
|---|---|
| **Coordinació** | RAMS ALBUISECH, MARIA ISABEL |
| **Departament/s** | FILOLOGIA CLÀSSICA, FRANCESA I HISPÀNICA |
| **Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant** | Classes presencials: 60h<br>Treball autònom: 90h |
| **Informació important sobre tractament de dades** | Consulteu aquest enllaç per a més informació. |
| **Idioma/es d'impartició** | Castellà |

# LITERATURA ESPANYOLA MODERNA I CONTEMPORÀ... 2021-22

| Professor/a (s/es) | Adreça electrònica professor/a (s/es) | Crèdits impartits pel professorat | Horari de tutoria/lloc |
|---|---|---|---|
| RAMS ALBUISECH, MARIA ISABEL | maribel.rams@udl.cat | 6 | |

## Informació complementària de l'assignatura

A partir d'una aproximació panoràmica i crítica a diferents expressions i gèneres literaris de la literatura espanyola dels segles XVIII i XIX, l'assignatura té com a objectiu principal la comprensió i l'anàlisi per part dels i les estudiants dels processos històrics, socials, econòmics i culturals que van determinar la producció literària en el que es concep com la literatura espanyola moderna.

Específicament, aquesta assignatura busca orientar la capacitat d'anàlisi crítica dels i les estudiants, a partir d'una atenta lectura de diferents textos i autors/as seleccionats en relació amb el context històric, els corrents estètics i els debats i posicionaments crítics i teòrics que han conduït la lectura i la comprensió dels textos i moviments assenyalats crítics i teòrics que han conduït la lectura i la comprensió dels textos i moviments assenyalats.

A més d'abordar diferents èpoques, moviments, gèneres literaris i episodis de la història espanyola dels segles XVIII i XIX, a través de les lectures i discussions a l'aula s'introduiran diferents eines, conceptes i metodologies de la teoria literària, orientades cap al desenvolupament de l'anàlis crític i literari, el foment de la capacitat de recerca i el maneig de recursos i fonts bibliogràfiques.

| | |
|---|---|
| **Prerequisits** | Els/les estudiants internacionals matriculats/des a través de programes de mobilitat o d'intercanvi (per exemple, Erasmus) han de tenir present que aquesta assignatura exigeix un coneixement oral i escrit de la llengua espanyola corresponent a un nivell superior (B2/C2 del Marc Europeu). |

## Objectius acadèmics de l'assignatura

O.1. Establir models fonamentals d'anàlisis i comentari crític de la història de la literatura espanyola dels segles XVIII i XIX, amb especial esment del text literari en el seu context. Es posarà especial èmfasi en una competent utilització per part del/a alumne/a dels fonaments de retòrica, terminologia i crítica literària, amb la seva aplicació instrumental al comentari.

O. 2. Aprofundir en l'aprenentatge i la reflexió crítica dels temes i els/as autors/as indicats en el programa, mitjançant comentaris de textos que considerin la singularitat política, econòmica i social de la seva producció.

O. 3. Fomentar la capacitat per a integrar a l'anàlisi textual les claus fonamentals de la història de la literatura espanyola dels segles XVIII i XIX en el seu vessant estètic, politico-ideològic i social, així com en relació amb nocions bàsiques de literatura comparada, teoria de la literatura i crítica literària.

O. 4. Vinculació autor, text i obra al seu context històric, amb especial referència a la seva relació amb els períodes, les tendències i els moviments històric-literaris que són objecte d'estudi.
O. 5. Maneig de recursos, fonts i tècniques necessàries per al desenvolupament de la literatura espanyola dels segles XVIII i XIX en el context dels estudis literaris hispànics.

## Competències

**Competències bàsiques**

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

**Competències generals**

CG1 Demostrar capacitat d'anàlisi i de síntesi.

CG2 Analitzar i avaluar un tema o matèria, aplicant un raonament crític i objectiu.

**Competències específiques**

CE17 Conèixer els fonaments teòrics de la literatura, dels moviments de la història literària i dels corrents de la crítica literària.

CE18 Saber interpretar i jutjar els textos literaris des d'una perspectiva crítica.

CE19 Saber identificar les relacions entre els esdeveniments històrics i socials i la producció literària, al llarg dels diversos períodes històrics i marcs culturals, especialment al món hispànic.

**Competències transversals**

CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català i del castellà.

# LITERATURA ESPANYOLA MODERNA I CONTEMPORÀ... 2021-22

## Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Espanya en el segle XVIII:

- Modernitat; contextos i debats il·lustrats; didactisme i debats estètics a la prosa del segle XVIII
- La república de les lletres: "La academia del buen gusto"

2. Neoclassicisme espanyol:

- Debat estètic: *La poética o reglas de la poesía en general y de sus principales especies* (1737) d'Ignacio de Luzán
- Prosa il·lustrada del segle XVIII: *Cartas marruecas* (1789) de José Cadalso

3. Teatre neoclàssic espanyol: *El sí de las niñas* (1806) de Leandro Fernández de Moratín

4. Drets de les dones i pensament il·lustrat modern: Benito Jerónimo Feijoo: "Defensa de las mujeres" (1726); Josefa Amar y Borbón, "Discurso en defensa del talento de las mujeres" (1786) i Inés Joyes, "Apología de las mujeres" (1798)

5. Nació i modernitat: Espanya  al segle XIX:

- Influència del romanticisme europeu en la literatura romàntica espanyola; orígens del romanticisme espanyol

6. Poesia del romanticisme espanyol: José de Espronceda, Rosalía de Castro, Gustavo Adolfo Bécquer, Carolina Coronado, Gertrudis Gómez de Avellaneda

7. Teatre romàntic: *Don Álvaro o la fuerza del sino* (1835) d'Ángel de Saavedra, duque de Rivas, i *Don Juan Tenorio* (1844) de José de Zorrilla

8. Prosa costumista: selecció de textos de Mariano José Larra i Ramón Mesonero Romanos; Fernán Caballero (Cecilia Böhl de Faber), *La Gaviota* (1849)

9. El debat Naturalisme/Realisme a la literatura espanyola del segle XIX: *La cuestión palpitante* (1883) de Emilia Pardo Bazán

10. Novel·la naturalista: *La desheredada* (1881) de Benito Pérez Galdós

## Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es dictarà en dues sessions setmanals presencials (i/o telemàtica, segons les indicacions de la universitat). Cada sessió consistirà, d'una banda, en exposicions per part de la professora que tenen com a objectiu introduir els/les estudiants en els debats i característiques més importants sobre els temes, textos i autors/es estudiats. D'altra banda, la sessió es completarà a través de la participació activa del grup, mitjançant discussions i reflexions al voltant de les lectures corresponents. Per aquesta raó, s'ha de fer especial èmfasi en **l'obligatorietat de la lectura anticipada,** prèvia a cadascuna de les sessions, dels textos assignats per a aquestes. Així mateix, es demanarà als/a les alumnes una aproximació reflexiva als textos i autors/es estudiats, no només en les discussions a l'aula, sinó també mitjançant el **lliurament de comentaris de textos i d'un examen final** en què l'anàlisi literària es posarà en diàleg amb problemàtiques de la crítica literària, particularment, a través de la lectura d'articles crítics que aborden temes claus per a la compressió de la literatura i cultura espanyola dels segles XVIII i XIX.

## Pla de desenvolupament de l'assignatura

Veure programa de l'assignatura.

## Sistema d'avaluació

**AVALUACIÓ CONTÍNUA:**

- Assistència i participació: 10%
- 3 comentaris de textos (20% c/o): 60%
- Examen final: 30%

- Les faltes d'expressió i d'ortografia afectaran negativament tant la nota dels treballs parcials com la nota global de l'assignatura.

- **ES RECORDA QUE CADA COMENTARI ÉS INDIVIDUAL.** Copiar o reproduir reflexions extretes d'internet o d'algun text de consulta sense indicar degudament la seva referència pot portar com a conseqüència que el treball sigui qualificat amb un **"suspens".**

**AVALUACIÓ ALTERNATIVA:**

Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps complert tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic aacademic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

## Bibliografia i recursos d'informació

**Lectures obligatòries:**

- Dossier elaborat per la professora en el qual s'inclou una selecció dels textos que s'estudiaran al llarg del curs.

- Fernández de Moratín, Leandro. *El sí de las niñas*. Ed. Emilio Martínez Mata. Cátedra, 2005.

- Zorrilla, José. *Don Juan Tenorio*. Ed. Aniano Peña, 2006.

- Pérez Galdós, Benito. *La desheredada*. Ed. Germán Gullón, 2004.

**Bibliografia bàsica complementària:**

Aguilar Piñal, Francisco (2005). *La España del Absolutismo Ilustrado*. Madrid: Espasa-Calpe.

Albiac Blanco, María Dolores (2011). *Razón y sentimiento, 1692-1800,* vol. 4. J-C. Mainer (dir.), *Historia de la literatura Española*. Barcelona: Crítica.

Alonso, Cecilio (2011). *Hacia una literatura nacional, 1800-1900,* vol. 5. J-C. Mainer (dir.), *Historia de la literatura Española*. Barcelona: Crítica.

Álvarez Barrientos, Joaquín (1991). *La novela del siglo XVIII*. Madrid: Júcar.

— (2005). *Ilustración y Neoclasicismo en las letras españolas*. Madrid: Síntesis.

Arce, Joaquín (1980). *La poesía del siglo ilustrado*. Madrid: Alhambra.

Bolufer Peruga, Mónica (1999). "Escritura femenina y publicación en el siglo XVIII: de la expresión personal a la "República de las Letras". Margarita Ortega, Cristina Sánchez y Celia Valiente (eds.), *Género y ciudadanía: revisiones desde el ámbito privado.* Madrid: UAM, 197-223.

Botrel, Jean-François (1998). "Teoría y práctica de la lectura en el siglo XIX: el arte de leer". *Bulletin Hispanique*, 100 (2): 577-590.

Caldera, Ermano (2001). *El teatro español en la época romántica*. Madrid: Castalia.

Carnero, Guillermo (coord.) (1995 y 1997). *Historia de la Literatura Española. Siglo XVIII y Siglo XIX*. Vols. 6, 7 y 8. Madrid: Espasa-Calpe.

Caso González, J.M. (ed.) (1983). *Ilustración y Neoclasicismo. Historia y crítica de la literatura española*. Barcelona, Crítica.

Chartier, Roger. "Lectores y lecturas populares". *Co-herencia*, 4 (7): 103-117.

Fernández, Pura y Marie-Linda Ortega (eds.) (2008). *La mujer de letras o la letraherida. Discursos y representaciones sobre la mujer escritora en el siglo XIX.* Madrid: CSIC.

Gies, David T. (ed.) (2004). *The Cambridge History of Spanish Literature*. Cambridge: Cambridge University Press.

— (ed.) (1989). *El Romanticismo*. Madrid: Taurus.

Helena González Fernández (2009). "La mujer que no es sólo metáfora de la nación. Lecturas de las viudas de vivos de Rosalía de Castro". *Lectora. Revista de dones i textualitat*, 15: 99-115.

Kirkpatrick, Susan (1991). *Las románticas. Escritora y subjetividad en España, 1835-1850.* Madrid: Ediciones Cátedra-Universitat de València-Instituto de la Mujer.

Labany, Jo (2011), *Género y modernización en la novela realista española*. Madrid: Ediciones Cátedra-Universitat de València-Instituto de la Mujer.

Lissorgues, Yvan (ed.) (1988). *Realismo y naturalismo en España en la segunda mitad del siglo XIX*. Barcelona: Anthropos.

Turner, Harriet y Adelaida López de Martínez (eds.) (2003). *The Cambridge Companion to the Spanish Novel: From 1600 to the Present*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Romero Tobar, Leonardo (1994). *Panorama crítico del Romanticismo Español*. Madrid: Castalia.

Rubio Cremades, Enrique (2001). *Panorama crítico de la novela realista-naturalista española*. Barcelona: Castalia.

Sebold, Russell P. (1989). *El rapto de la mente. Poética y poesía dieciochesca*. Barcelona: Anthropos,

— (1983). Trayectoria del romanticismo español, Barcelona, Crítica.

Tsuchiya, Akiko (2011). *Marginal Subjects: Gender and Deviance in Fin-de-siècle Spain*. Toronto: University of Toronto Press.